Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

VIITE **Lausuntopyyntö 24.10.2019**
ASIA **Lausunnon antaminen aiheesta HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 sekä VNS 2/2019 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023**

Kalatalouden Keskusliitto kiittää lausumismahdollisuudesta. Keskitymme valtion ensi vuoden talousarviota sekä Valtioneuvoston selontekoa koskevassa lausunnossamme Maa- ja metsätalousministeriön hallinonalaan ja toteamme aiheesta seuraavaa:

Pidämme hyvänä ja kannatettavana lisäyksenä veteen perustuvien liiketoimintojen kehittämiseen sekä vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseen varattujen määrärahojen kasvattamista (momentti 30.40.31).

Kalatalousalan jatkuvuuden kannalta tärkein momentti on 30.40.51 – kalatalouden edistäminen. Metsähallituksesta saatujen tietojen perusteella 2020 talousarvion momentin 30.40.51 perusta, eli vuoden 2019 kalastonhoitomaksukertymä on arvioitu liian pieneksi. Arvioon sisältyvän 8 561 000 euron sijaan kertymä tulee olemaan todellisuudessa noin 8,9 miljoonaa euroa. Kalatalousalan pienissä varoissa ero on merkittävä.

Talousarvioesityksessä 2020 momentille 30.40.51 esitetään nyt -13 % vähennystä. Kalastonhoitomaksujen kertymä on jäänyt jatkuvasti useita miljoonia euroja nykyistä kalastuslakia valmistellessa arvioidusta tasosta. Vajeen suurin syy on ilman vaikutusarviota tehty poliittinen päätös 65 vuotta täyttäneiden vapauttamisesta maksuvelvollisuudesta. 65 v täyttäneiden suhteellinen osuus kalastavasta väestöstä kasvaa vuosi vuodelta ja ilman maksuvelvollisuuden laajentamista itse itsensä rahoittavan kalatalousalan toimintarahat jatkavat pienenemistään. Suomalaisten ikärakenteen muuttuminen huomioidaan useassa kohdin toisena lausuttavana olevassa Valtioneuvoston selonteossa 2020-2023, mutta tätä ei ole huomioitu kalataloutta koskevassa lainsäädännössä.

Kalastuslain käytäntöön soveltamisen ja sen tavoitteiden toteutumisen kannalta vuosi 2020 tulee olemaan erittäin tärkeä. Vuonna 2019 toimintansa aloittaneet kalatalousalueet tekevät vuoden 2020 loppuun mennessä kukin omalle alueelleen käyttö- ja hoitosuunnitelmat. Suunnitelmien tulisi olla parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuvia, mutta sekä kalatalousalueiden toimintaan että käyttö- ja hoitosuunnitteluun varatut määrärahat momentille 30.40.51 jäävät pahasti alimitoitetuksi kalastonhoitomaksukertymän pienuuden takia. Valtioneuvoston selonteossa vuosille 2020-23 on listattu erilaisia lisämäärärahoja Maa- ja metsätalousministeriön hallinonalalle (s.32). Kalatalouden Keskusliitto näkee välttämättömänä kalastonhoitokertymän ulkopuolisen kahden miljoonan euron määrärahan varaamista kalatalousalueiden ja niiden käyttö- ja hoitosuunnittelun tarpeisiin jo ensi vuodelle 2020.

Kalastonhoitomaksukertymän pienuuden takia myöskään yleiskalastusoikeuksien käytöstä vesienomistajille maksettavat korvaukset eivät ole nykyisen kalastuslain voimassaoloaikana kertaakaan nousseet kalastuslain valmisteluasiakirjoihin merkitylle tasolle 4 miljoonaa euroa/vuosi. Vajekertymä tavoitetasoon on vuoteen 2019 mennessä jo lähes 3,5 miljoonaa euroa ja vaje on talousarvioesityksen mukaan edelleen kasvamassa ensi vuonna.

Korvausvajeen vuoksi vesienomistajilla on entistä rajallisemmat mahdollisuudet tukea taloudellisesti kalatalousalueen tutkimus- ja seurantahankkeita, valvontaa, paikallisia kunnostuksia sekä maksaa sirpaleisten vesien korkeita yhdistämistoimituskustannuksia. Nykyisessä tilanteessa kaikkiin näihin pitäisi kuitenkin tehdä merkittäviä lisäpanostuksia.

Helsingissä 25. päivänä lokakuuta 2019

Vesa Karttunen
Toiminnanjohtaja